

Erdélyi Élet

Tartalom:

A háborus veszedelem

Mentők a külvárosban

Arad közönsége megelegette a villanygyár diktaturáját és világítási bojkottal felel az árdrágításra

»Ne bántsa az excellenciás urat, mert bepanaszolja a császárnál!« — Két boldog ember, akikben köddé veszett az emberi öntudat méltósága

Inog a villanygyár az Erdélyi Élet pergőtüzében

A sikkasztó köztisztviselőért anyagilag felel hivatalfőnöke

Tavaszcél álmodozik önagysága, miközben férjét a hideg rázza

Gözlüldő 1933

Sport

Képes színház- és filmélet rovat

Szegesvári szöveggyár vezértképviselete:
Vajda Béla
ARAD,
No. 1
Str. Alexandri

Bul. R. Maria

Vidéki urinőknek

legkényelmesebb, ha ruhájukat

K R E B S

festő és vegytisztítóhoz viszik, közel a villamoshoz és a vidéki autóállomással szemben van.

Arad, volt Boros Béni-tér 51. Fiók: v. Deák Ferenc-uca.

Bevásárlás előtt tekintse meg

Szántó és Komlós

ruhanagyáruház szenzációs kiskakatait. — Mélyen leszállított árak. Mérték utáni rendelések gyorsan, pontosan és megbízhatóan eszközöltetnek. Szenzációs nagy raktár iskolaöltönyökben.

ARAD, Színházépület.

A „REGGEL”

kiadóhivatala fokozottabban óhajtja t. olvasótáborának érdekeit szolgálni, ezért kéri, hogy

ha valaki előfizetni akar,

ha valakinek címváltozása van,

ha nem kapja a lapot,

ha a kézbesítő körül panasza van:

forduljon rögtön a „Reggel” kiadóhiv.-jához. Str. M. Nicara 1.

Mindennemű fűszer és csemegeárunk

legjobb minőségben, legolcsóbban

ELES

fűszer- és csemegeüzletében o—o

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egyes szám ára 20 lei

Magyarországon 60 fillér

Jugoszláviában 5 dinár

Csehszlovákiában 4 c. k.

Amerikában 1 évre 6. d.

.....
Előfizetési árak egy évre: vállalatoknak, nagykereskedőknek és külföldre 1000 lei, magánosoknak 600 lei, nyugdíjasoknak, köztisztviselőknek 300 lei.

.....
Orvosi hírek: hasábonként 50 lei. Gyászjelentések: egész oldal 4000 lei, féloldal 2000 lei.

Megjelenik minden hó 1-én, 11-én és 21-én. Hirdetések közvetlenül a kiadóhivatalhoz küldendők be, vagy bármelyik hirdető iroda útján is feladhatók. A hirdetések díja szövegoldalon 8 lei, hirdetés oldalon 6 lei, — négyzetcm.-ként. Nyílttér rovatban 50 lei, szöveggözüti részben 32 lei a sordij. Ünnepi számokban a hirdetések és egyéb közlemények ára 50 százalékkal magasabb. Amely közlemények végén szorzójel (x) van, fizetett közlemények vagy kiadóhivatali hírek.

Szerkesztőség: v. Szent László-uca 2. — Telefon 520.

Szerkesztőségi órák: d. e. 8—10-ig, d. u. 4—6-ig. ARAD.

Kiadóhiv. és nyomda: v. József-fhg-u. Csanádi-pal.

Fényképes igazolványokkal ellátott tudósítók és kiadóhivatali megbízottak : Bucureşti, Cluj, Timişoara, Oradea, Brasov, Satu-Mare, Tg-Mures

A háborus veszedelem

rémségei fenyegetik állandóan az ugynevezett európai civilizált államokat. Mindazok után, amiket az újabb hadviselés

iszonyatairól olvastunk, az elszörnyedés fölháborodásával kell kérdeznünk: kik azok a gonosztevők, akik a világháboru tanulságai után újra számolnak azzal a lehetőséggel,

hogy a népeket a tömegsirokba kergethetik? Mert az 1914-ben földégett háboru csak gyermekjáték, ahhoz képest, ami az újabb világháboruban lejátszódik. Akkor még, a mostani hadviseléshez viszonyítva, csak primitív eszközökkel gyilkolták egymást a népek. A tank, a 42-es ágyu, a bombákat hajtó röpülőgép és a gáztámadás csak a fronton harcoló katonák ellen irányult és a röpülőgépek a várásokban nem tetek számbavehető károkat.

Az új háboru azonban nemcsak a szembenálló hadseregeket itéli pusztulásra, hanem mindenkinek a mindenki ellen való öldöklését biztosítja.

A tökéletesített mérgezgázokkal és a bacillusbombákkal a röpülőgépek fölkeresik azokat a telphelyeket, amelyek alkalmasak a municiógyártásra és tekintet nélkül mindenre, nőket, gyermekeket együtt pusztítanak el azokkal a munkásokkal, akik az ipartelegeken dolgoznak.

Minden jel arra mutat, hogy vannak olyan államok, amelyeknek diplomatái a háboru gondolatát nem tartják elvetendőnek. A kapitalizmus szörnyű válságát nem tudják megoldani. Nem akarják elismerni, hogy a termelés mai rendszere túlélte önmagát és csak akkor lehet remény a javulásra, ha egészen új utakra térnek. A kapitalista világ urai nem tudják magukat elhatározni a gyökeres reformokra, mert habár a gazdasági talapzat kicsuszott lábuk alól, a po-

Vegyen részt az Erdélyi Élet országos riportpályázatán !

litikai hatalmat még mindig a kezükben tartják és a fegyveres erővel még mindig ők rendelkeznek.

Tízmilliók tengődnek munka nélkül és az éhezők tábora egyre növekedik.

Az államok háztartását is csak folytonos adóemelésekkel tudják ideig-óráig egyensúlyban tartani.

De minden olyan rendszabály, amely az amugy is nélkülözhető tömegeket újabb adókkal sújtja, fokozza a fogyasztás válságát és kimélyíti az ellentéteket.

Egyre nagyobb tömegek életérdekei kerülnek ellentétbe az uralkodó osztályoktól örökösnek és megváltozhatatlannak tartott kapitalista világrenddel. A hitlerizmus, a fascizmus és a Heimwehr jelszavaival a válságot megoldani nem lehet. A reakció és a diktatura eszközei ezen a téren teljesen csődöt mondanak, tehát úgy akarnak menekülni a katasztrófától, hogy az egész emberiséget belekergetik a háborús mészárszabába, a teljes pusztulásba.

Mi most nem azt keressük, hogy melyik állam, vagy mely államok hibásak abban, hogy a háborús feszültség egyre nagyobb lesz. Mi csak azt tudjuk, hogy azok a módszerek, amelyekkel most a világot kormányozzák, helytelenek és alkalmasak arra, hogy mindent a fejetejére állítsanak és a legteljesebb anarchiát készítsék elő. A háboru veszedelmét nem háríthatjuk el ultimátumokkal, mert a békét az sem biztosítja, ha a legyőzött államok nem tudnak fegyverkezni.

Minden államnak le kell szerelnie! Be kell szüntetni minden háborús készülődést és a Népszövetséget kell fölruházni olyan erővel, amely elég hatékony arra, hogy minden háborút meggátolhasson.

Szörnyű felelősséget vesznek magukra azok, akik a gazdasági válság bajaitól szorítva olyan elvetemültek, hogy a háboru iszonyatát földévezve tesznek kísérletet a menekülésre. Fölemeljük tiltakozó szavunkat a háboru ellen és erős harcra hívunk föl mindenkit a tömeggyilkosság elhárítása érdekében. Nem szabad eltérni, hogy néhány eszevevett politikus, vagy diktátor az emberek millióit lemészárolhassa, nem szabad eltérni, hogy pusztulásba kergessék az egész emberiséget.

Legolcsóbb tűzifa

elsőrendű minőségben, előre és súlyra,
bármily mennyiségben, hazaszállítással

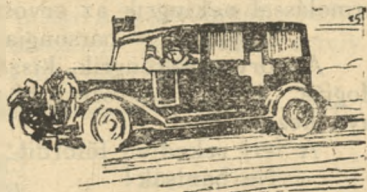
BÖHM FATELEP,

Arad, Calea Radnei No. 48. — Radnai-ut — Telefon 630

Pénzfelvételre — pecséttel ellátott hivatalos
nyugta ellenében, — csak fényképes igazolvány-
nyal rendelkező kiadóhivatali megbizottaink van-
nak feljogosítva.

Mentők a külvárosban

(*Temesvár.*) Siró és vörös szemét a mentőautó belefurta az elcsöndesedett forgalmu esti uccákba. A sziréna oly vésszen jajgatott, hogy az emberek a gerincükben érezték a borzongást. A gépkocsi vijjogva érte el a külvárosi uccát és amint a keresőlámpával a soffőr végigsöpörte a házakat, hogy megtalálja a számot, a reflektor fényudvarában hulló vakolatu falak, függőnytelen ablakok szomoru külvárosi panorámája rajzolódott ki.

A süppedt, földszintes háznál sikitott egyet a fék. A kapunál várakozó rendőr morgott valamit a mentőnek, az autó körül összefutottak a gyerekek, a szomszédok kijöttek az uccára. A keskeny udvar egyik szomoru proletárlakásába belépett az orvos. A két markos ápoló az ajtónál megállt. Az egyik valami sűrű ruhadarabot lóbált várakozóan a kezében.

Az apró szobában a halál és rémület dermedt csöndje együtt tanyázott az eszelőség lármás zavarával. A szakadt viaszkosvászonnal fődött asztalon, fönnakadt szemmel, mereven, kihült tagokkal egy két és fél éves szőke leánygyermek feküdt. Előtte a fiatal anya hajuldozott, tapsolt, sikongott, mintha valami pogány szertartást mutatna be. Kezében a rongybabát szorongatta, odaemelte a gyermek dermedt, fehér arca fölé, babusgató dallamot dudolt, majd újra tologva táncolt, hogy a következő pillanatban vércsevisongással jajgasson:

— Bolyika, édes, játszál! Itt a babád! Neves, Bolyika!

Amikor a keze hozzáért a halott hideg testéhez, mintha tűzbe kapott volna, úgy rándította vissza és roskadtan újból kezdte a haláltáncot és jajongott a megszólítás:

— Bolyika!

Orditása oly fájdalmas volt, mint párját vesztett állaté a vadonban. Csak akkor hallgatott, ha lélekzett, hogy utána újból fölharsanjon a torkából kipréselt szörnyü hang, mint a bajbajutott hajón a ködsziréna bugása. Ez a hang oly vésszes futamokat tudott, hogy a borzongás szorongatta a torkokat.

* * *

A kitört ablakok közt a befelé fordított tükör összezuzva hevert. A padló porcellán-, üvegcsereppel telehintett, — két szék feldöntve hever. A halott gyermek feje mellett egy leiesek. Fönnakadt szemét fogták le velük. Az apa az ágy mellett magábaroskadtan bámul. A nyomortól kopár lakásban fojtó szag terjeng.

Az alacsony, testes házfelügyelő az izgalomtól elfulva, szorongva magyaráz:

— Doktor ur! Én szoltam a rendőrnek. Már akkor kezdte, amikor kékült a gyerek. Tört, zuzott. Nem volt pénzük orvosra.

Az ember munka nélkül van. Fizetni sem tudtak, várják a kila-koltatást. Az asszony késsel kergetett meg mindenkit.

Az anya makacsul játszik a gyerekekkel. Mintha nem is látná, kik vannak a szobában. A fiatal orvos résztvevő hangon szól hozzá, amire visszafordul, arcán torz vonások és görbült ujjú karmolással nekiugrik az orvosnak:

— Bolyika! — harsongja.

Az orvos félreugrik, kiszól az ápolóknak, kavarodás támad, lefogják és a kényszerzubbony hátracsavarja a szerencsétlen anya kezét.

A férj rekedten fölordít:

— Ne bántsák!

Azután csöndesen mondja:

— Beteg volt a gyerek, mert nyomorban voltunk. Nem tudtuk rendesen táplálni, gyönge volt. Hangja megnő: — Miért kellett elpusztulnia? Ugy tudnék ordítani! Az asszony megőrült, nem maradt semmim, minek élek még?

Harsan a hangja és karját szétdobálva üvölt:

— Rothadjon meg, aki ezt a kutyaéletet kitalálta. Ugyis fölköttöm most magam. Te meg ne bomolj már, térj az eszedre! Hallod!

* * *

A rugkapalódzó asszonyt beteszik a kocsiba, a kíváncsiak megbámulják a kivilágított autót, amelynek tejüvegjén homályosan kirajzolódik a rács, az árnyék ráesik a szerencsétlen anya megfáradt arcán, merev szemére, amelyből a téboly kiirtotta az értelmet.

— Megbolondította a nyomor — mondják az asszonyok és kötényük csücskével megdörzsölik könnyes szemüket. A mentőautó elindul a szomorú sárga ház felé, a magábaradrt embert a rendőr előállítja a prefekturára, hogy „saját érdekében” őrizetbe vegyék, mert öngyilkossággal fenyegetődött.

* * *

Hol rejtőznek a szív zengő nagy hangszekrényének érzelmes lelkü művészei, a költők, hogy számontartsák, — mit művelnek ma a munkásnyák. Ki méri le azt a rengeteg torkot összeszorító fájdalmat, amit a kihült tüzhelyek nyomortanyáin szenvednek. A heroikus küzdelmet a hiányokkal, amint porontyaik között hajladoznak, hogy enni, ruházni, betakarni tudják őket, — a semmiből... Arra a rengésre nincs szeizmográf, amit az áldott anyaszív ijedt dobogása jelent, amikor a gyerek rongyos és — koplal. Nincs hőmérő a fagyott zuhanás érzéklésére, amikor a sovány gyerek testét gyötri a láz és nincs orvos, gyógyszer, meleg szoba, pihentető dunyha, édes, langyos tej, vajaskenyér. Az arc maszkja könnycseppeket sir, a szív belül nyitott sebeken át vérzik és ezeket a hétfájdalmu anyákat gyötrelmek kálváriáján, a megfeszített gyermek szenvedései előtt, gyehennás vergődésükben nem látja meg senki.

Kinnal szült és szoptatott. Ezer aggódással dajkált, babusgatott, ringatta a bölcsőt, leste a fogzást, rettegett a láztól, har-

colt kanyaró és vörheny, torokgyík és szamárköhögés ellen, azokat jobban megszenvedte, mint a magzatja, értelmet nevelt a gügyögésbe, felelt a kérdésekre, egy emberéletet indított el, azután ez az élet belezuhan — a koporsóba.

Ki szórja be fénnyel, harmattal, mártírglóriával a munkás-anya fáradt homlokát, amelyre mély ráncokat bubikol a gond, szemét, amelyet karikássá és vízessé mélyít a könny, arcát, amelynek hamvát és pirját elrabolja a haramiaélet, homlokát, amely mögött az örjítő gondok hajtják — a kényszerzubbony felé?

Arad közönsége

megelégelte a villanygyár diktatúráját és világitási bojkottal felel az ár- drágításra

Levél a szerkesztőhöz

Erdélyben mindenütt az áram-háboru izgatja a kedélyeket. Az első áramháboruskodás Kolozsvárt kezdődött. Más városokban és községekben is energikusan indult rohamra a fogyasztó elégedetlensége a magas áramdíjak vonala ellen. Világitási sztrájkok ennek a háborúnak egyes etappejai és a sok technikai és jogi kérdésben tulajdonképen elvész a lényeg.

Erdély lakossága kulturális nivón áll, bizonyos kulturális életstandardot akar magának megszerezni és általános gazdasági szempontok is megkívánják azt, hogy Erdély elektromosítása minél hamarabb minél tökéletesebb legyen.

Többek között nincsen nagyobb áramfejlesztő telep, amely nagyobb területet láthatna el árammal és így olcsó áramot adhatna.

Egészen bizonyos, hogy Németországban a legkisebb faluban sem fizetnek olyan magas áramdíjakat, mint Erdély bármelyik városában, de az is bizonyos, hogy Németországban

nem igen akad olyan áramfejlesztő telep, amelynek annyira ócska gépei és ócska munkarendszere volna, mint például az aradi villanytelepnek. Ez a primitívségnek az átka és ezt a primitívséget drágán kell megfizetni.

Ha igazságosak akarunk lenni, akkor be kell látnunk, hogy a nyereszkesedésre alapított, tehát a maguk hasznát kereső villamosági vállalatok áthárítják azokat a többköltségeket, amelyeket a technikai berendezkedésük fogyatékosága idéz elő a fogyasztó közönségre.

Minden vállalkozás hasznot akar, a befektetett tőke hozadékát és ennyiben érthető az, hogy a villa-

mosvállalatok körömszakadtáig védelmezik a maguk szerződésben biztosított jogait.

Ezzel a kérdés legkényesebb pontját érintjük. A szerződések. Minden erdélyi villamostelep nagyon óvatosan olyan szerződéseket kötött az egyes municipiumokkal, amelyekben biztosította magának évtizedekre a monopolisztikus helyzetet, részben pedig az áramdíj megszabásának jogát.

A monopolisztikus helyzet azután magával hozza a tulságos mohóságot és éppen az ellenkező kikötés, amely minden szerződésben benne van, — hogy bizonyos idő múlva vagy megváltással, vagy megváltás nélkül a municipium, tehát a monopóliumot adó birtokába megy át a villamostelep,

bizonyos mértékig mentsége annak a szinte illetlen mohóságnak, amellyel a villamostelepek a fogyasztóközönséget mindenképpen kihasználni igyekeznek.

A monopólium ideje lejár és ezt az időt ki akarják használni

és egészen természetesen magas hasznot akarnak elérni, mert hiszen a megváltás után elesnek minden haszonnak a lehetőségétől.

Ezt a mentséget meg kell látni, de ez még nem elég és különösen

nem lehet a mai viszonyok között elég. Egyáltalán nem lehet ma elfogadni, jogosnak tartani azt az eljárást, amely a nagy közösség kárára és súlyos anyagi megterhelésével privilégiumot ad egyes vállalatoknak, meg nem engedhető, túlzott hasznok szerzésére. A villany nem luxus, a villany közszükséglet.

A villanyosvilágítás és a villanyosáram munkaereje a köz érdekeit szolgálja, tehát tulajdonképeni ideális állapot az volna, ha azok a termelő erők, amelyek a villanyosáramot adják, a köz tulajdonában legyenek.

A villanygyár problémáját csak a házi kezelés oldhatja meg. A város lényegesen kisebb és olcsóbb adminisztrációval dolgozik, a közösség állandó felügyelet alatt áll, betekinthez az üzletmenetbe és ezáltal alacsonyabb áramtarifát élvezhet. Addig is azonban a magánvállalkozás mondjon le a szerződésben biztosított, de ma meg nem engedhető, teljesen jogtalan túlzott hasznokról.

A villanyosáram gazdasági tényező és a mai gazdasági viszonyok között nem szabad megengedni azt, hogy a kereskedőnek, az iparosnak a villanyosáram díja elviselhetetlen teher legyen.

A mai termelés csak reális árak mellett tud bol-

dogulni, reális árakat pedig nem lehet elérni, ha üzemi célokra szükséges anyagokért amilyen a villanyosáram is, irreális árakat kell fizetni.

Az már a szakértők dolga, hogy az irreális ár nagyságát és okait megállapítsák. Laikus ezekhez a dolgokhoz nehezen szólhat hozzá, hacsak nem abban a formában, — ahogy ma Aradon az uccán, az üzletekben, a kávéházban a villanyproblémáról beszélnek. Ebben a formában nem lehet a nyomtatott betű közvetítésével a villanykérdéshez hozzászólni, mert ez a forma a dühös és a dühöngésében megnyugvást kereső káromkodás. Ma már csak káromkodva beszélnek az emberek a villanykérdésről, az árakról, az óradíjletétről és arról az ezertféle sikanériáról, ami a villanykérdést kellemetlenné és idegesítővé teszi.

Legtöbb ideje volna már, ha ez a kérdés lekerülne a napirendről. Tisztességes megegyezéssel, amely kielégitené a közönséget, vagyis leszállítaná e szinte nevetségesen magas árakat és amely biztonságot adna a magánvállalkozásnak, tehát lehetségessé tenné az árak tisztességes leszállítását.

„Ne bántsa az excellenciás urat, mert bepanaszolja a császárnál!”

Két boldog ember, akikben köddé
veszett az emberi öntudat méltósága.

Oradea. Az esti órákban lassan elnéptelenedő Bémer-téren az őrszemes rendőr figyelmes lesz két szedett-vedett ruházatu, idős emberre, akik lábukat nehezen vonszolva, a házak tövében bandukolnak. Megállítja őket.

— Mi járatban vannak?

— Ne bántsa az excellenciás urat, mert bepanaszolja a császárnál! — válaszolja az egyik és fejét neheztelően ingatva, furcsán merev szemmel néz a rendőrré.

— Milyen császárnál panaszolnak be?

— Hát a Ferenc Józsefnél — hangzik a válasz.

A rendőr megütődve néz a két emberre. Igazolásra szólítja fel őket és zavarodott viselkedésükből, valamint abtól, hogy semilyen iratot nem tudnak fölmutatni, hamarosan megállapítja gyanus voltukat és közli, hogy mindkettőjüket előállítja a prefekturán. Amikor megkérdezi őket, hogy van-e pénzüik, mert villamoson mennek, egyikük nehezen előkotor két „békebeli“ ezüst koronát, a „császár“ képével. A rendőr sejti már, hogy elmebajosokkal van dolga, enyhül a szigorúsága és derüsen magyarázza, hogy nem jó ez a pénz.

— Nem-é? Hisz ezüsből van. A császár pénze.

— Mit akarnak, hisz Ferenc József rég meghalt, Romániában Károly a király és most lei járja, nem korona.

— Meghalt? Nem lehet az — dünnyögik, de ellentmondás nélkül kászolódnak föl a villamosperronra. Két villamosjegyet megér a császár két koronája...

✱

A prefektura ügyeletén a rendőrtisztviselők érdeklődéssel veszik körül a két furcsa öreg embert. 60—65 évesek lehetnek. Vontatott kikérdések után elmondják, hogy megszöktek egy közeli város tébolydájából, ahol a konyhán dolgoztak. Mindegyik szerzett piaci táskát és azt tele tömték ennivalóval, aztán nekivágtak az utnak gyalog és *hét nap alatt értek Váradra*. Sehol sem koldultak.

— *Rosszak az emberek, kerülni kell őket!* — mondja a véznább, — Szénaboglyákba bujtunk éjszakára a földeken, Aradra akartunk menni. Az „excellenciás ur“ odavaló.

A nagyzási mániában szenvedő szegény betegekről kiderül, hogy egyikük *faszobrász* volt és fényképekről megmintázta Ferenc Józsefet, akitől „excellenciás címet kapott“ és azóta *„jóba' van a császárral“*. A másik irnok volt egy gyárban, de hogy a cimkórsággal ne legyen baj, ő a „báró Vigyázónál“ dolgozott az Astrában, — aki természetesen sohasem szerepelt, mint báró. Beszélgetés közben a rendőrtiszteket ezredeseknek, meg tábornokoknak, a riportert meg kegyelmes urnak szólítgatják. Hiven ahhoz az előkelő képzeletvilághoz amelyet hibbant agyukban kialakítottak. Amint mondanivalójukból kiderül, mindegyik három évtizede lakója különféle intézeteknek. Mint gyógyíthatatlanok kerültek a legközelebbi helyre.

— Hát miért jöttek el?

Untuk magunkat, rossz társaság volt ott, csupa koldus, mi finom emberek vagyunk...

* * *

Az arcuk derüs, *szivből tudnak nevetni* és olyan harmónikus lelki egyensulyról tanuskodnak, hogy az ember *megirigyl* ezeket a bolond bolondokat. Simogatják régimódu, ki tudja, honnan szerzett, nyakig érő színes mellényük kék meg piros üveggombjait. Az egyikén kávészínű, térdig érő, régi divatu felsőkabát lefeg, oldalit olyan a kivágása, mint a frakké. A másikon fátermőder-köpeny lebeg. A kopott szövet már inkább zöld, mint fekete.

— Mire emlékeznek?

— Én láttam Jókait a lakásán. Ibolyakék volt a szeme, hátratette a kezét és úgy sétált. Nagy ember volt, a császár is szerette.

— Hát maga?

— A hid alatt beszaladt a Maros, amikor táncoltunk... 1903-ban lehetett, hogy kiszakadtak a világból. Ami azóta történt, arról nem tudnak. Hallottak egyetmást a világháborúról, de csak zürzavaros, amit tudnak. Mutatnak nekik képes mellékleteket röpülőgépekkel, amire az egyiknek a képe földerül és lassan, akadozva kinyögi Ikarus nevét, aki

megpróbált szárnyalni a nap felé, míg a viaszszárnyak le nem hultak róla és a tengerbe nem zuhant. Ezt tudja. Beszélnek nekik a világháboruról, amire közbevág az excellenziás:

— Ha Ferenc József meghalt, ki most a király?

Nem tudják megérteni, hogy ez a terület ma már Románia és annak Károly a királya. Amikor előkerítenek egy detektoros rádiókészüléket, meghallgattatnak velük egy kis budapesti cigánymuzsikát, kacarászva mulatnak és öregesen, de tempósan illegetik derekukat és topognak a gép körül. Szemükben ragyog az öröm és az avatatlan világ legboldogabb embereinek tarthatja őket.

Harminc éve, hogy Rip van Winkle álmát alusszák, hogy szemük megmerevedett és köddé veszett az emberi öntudat méltósága szétfoszlott érteimükben. Mégsem tudunk büszkék lenni az azóta eltelt időre. Ők még nem tudtak aratógépről, traktorról, Zeppelinről és villanyvasalóról. Kvarcfény, autarkia, szikratáviró, hidroplán, rádió, relativitás, atomelmélet, pszichoanalízis, távolbalátás, Röntgen, tank, lövészárokharc, felhőkbe vesző buildingok, a kékszalagos „Bremen“, transzfermoratórium, gázbomba ismeretlen tárgyak és fogalmak előttük.

Amikor ezekről beszéltek nekik, idegesek lettek, kapkodták a fejüket, hideg, merev szemükben az értetlenség villódzott és zavartan néztek körül. Az agyukban elsülyedt világ nem tudott új benyomásokat fölfogni. A világháborúról csak ennyi véleményük volt:

— Mi is voltunk katonák, de mi nem háboroztunk. Mi tudtuk, hogy rosszak az emberek, azért nem beszéltünk senkivel.

* * *

Aztán elvezették őket, a két boldog bolondot és amikor az őrizetes cellába kerültek, koldusok és zsebmetezők közé, hangosan és méltatlankodva kezdték újból a magyarázatot az őrtálló rendőrnek:

— Megyünk panaszra a császárhoz — és ezzel megnyugodtak és újból boldogan, csaknem mondhatnánk: gondtalanul mosolyogtak egymásra, mint akik tudják azt, amit tudnak...

Rényi Tibor

gyógyszertárában személy mérleg használata díjmentes.

M U Z S A Y N Á L

színházzal szemben. **Téli öltönyök és téli kabátok. Trench-coat.** Nem gyári áru! Minden drb. saját készítmény. Mielőtt bárhol vásárol, keressen fel, Merkur bevásárlási könyvre 6 havi hitel.

A sikkasztó köztisztviselőért

anyagilag felel hivatalfőnöke

(Arad.) A hivatalban valami szabálytalanság történt, valami sikkasztás történt, ami sehogyan sincsen rendben és amikor rájöttek a sikkasztásra, egészen természetes, hogy először azt próbálták meg, hogy miképpen lehetne a közösség pénzét, amely már elveszett, megmenteni. Ez így van mindennütt, ahol a közösség pénzéről van szó és ahol a közösség pénzét kell megóvni. *A közösség pénze a legdrágább pénz* Ez a pénz az, amely a dolgozó emberek fillérjeiből tevődik össze, ez a pénz az, amelyet a magángazdálkodás elvon önmagától, hogy a közgazdálkodását lehetővé tegye. Erre a pénzre nagyon, kettőzött gonddal és akár a tulságig menő szigorúsággal kell vigyázni.

Ha valaki bűnös abban, hogy a közösség pénze eltűnt, akkor meg kell büntetni

és a büntető törvénykönyvnek az a rendelkezése, amely az ilyen sikkasztásokat fokozott szigorúsággal bünteti, mindenképpen helyes és igazságos. Még az is helyes és igazságos, ha felelősségre vonják azokat, akiknek a dolga az ellenőrzés, a felügyelet és ha ott büntetik őket, ahol bűnöztek, a pénzben. Egészen rendjén való, hogy levonják a fizetésből a keletkezett kárt.

Ez így általánosságban helyes és igazságos. A konkrét esetben, amelyről éppen szó van, mondjuk ki egész nyíltan, hogy az aradi állami adóhivatalban történt meg évekkal ezelőtt, már nem találjuk olyan helyesnek és igazságosnak az elintézési módot.

Már azt sem találjuk egészen helyénvalónak és egészen a közösség érdekében valónak, hogy egy olyan fontos hivatali munka, mint aminő egy nagy adóhivatal vezetése,

csak olyan kevés, szűkrezabott fizetésben kap ellenértéket, mint amilyen az adófőnöknek jut. Az angolok praktikus emberek és praktikussági okokból adnak igen magas fizetéseket állami tisztviselőknak, különösen azoknak, akiknek fontos és felelősségteljes pozíciót kell betölteni.

A magas fizetés, így okozkodnak az angolok, nem kidobott pénz, mert a magas fizetés biztosíték, biztosíték arra, hogy a hivatalnok ragaszkodni fog a munkájához, a helyéhez és igyekezni fog minél többet és minél jobban dolgozni. A magas fizetés, amely emberhez méltó életet biztosít a hivatalnoknak, lehetővé teszi azt is, hogy apró gondok, kis kenyérbajok ne zavarják a munkájában, ne térítsék el gondolatait a rábizott kötelezettségektől és megadják neki azt a lelki nyugalmat, amely szükséges ahhoz, hogy csak a hivatalának élhessen.

Erről a lelki nyugalomról igazán nem beszélhetünk nálunk. A hivatalnoknak nincs nálunk lelki nyugalma, mert

a szükreszabott fizetés, amely a nyomorgást szinte rendszeresíti a hivatalnoki stílusban, örökös nyugtalanságokban, örökös gondoknak és bajoknak az okozója.

Ruha kell, lakás kell, tandíj kell. A gyereket sem lehet meztelán szaladgáltatni a télben és erre alig telik a csöpp fizetésből.

Már most nálunk az történt, hogy a pénzügyigazgatóság vezetőjét büntették meg azért, mert évekkel ezelőtt egy hivatalnok sikkasztott. Ezt nehezen lehet megérteni. Bizonyosan van valami paragrafus, amely így írja elő és a paragrafus legyőzi az igazságot, az észokokat és a praktikusságot.

Most csak a praktikumról beszélünk. Azt mondtuk az előbb, hogy annak a magasrangu hivatalnoknak, akire egy nagy terület adóügyeinek, tehát legfontosabb ügyeinek intézése van van bízva, igen kevés a fizetése. Ennek a kevés fizetésnek a felét most levonják a paragrafusirta büntetésből. Hol itt a praktikum? Micsoda praktikus haszna lesz ennek az intézkedésnek? Garasonként majd megtérül a közösség kára. Mondjuk harminc esztendő alatt vasszakapja a közösség ezekből a keserves, megsíratott és valóban siratni való garasokból az elvesztett pénzt. Közben azonban hogyan dolgozzék az a főhivatalnok, akinek eddig a teljes fizetésből is alig-alig tellett arra, hogy rendesen éljen. Amikor azt mondjuk, hogy rendesen éljen, nem arra gondolunk, hogy gondok nélkül éljen, mert a teljes fizetés is ezer gond. A ruha, a cipő, a kenyér, a fűszeres, a könyv, a gyerek, mind-mind gond, olyan gond, amelyet a kis fizetés csak nagyobbra nevel.

Most ennek a kis fizetésnek elvész a fele, ami annyit jelent, hogy félannyi kenyér jut, hogy a tisztviselőnek nem lesz pénze arra, hogy a lakását fizesse.

Ebben a lelkiállapotban végezzen teljes és tökéletes munkát?

Ki gondolja azt, hogy van olyan ember a világon, aki erre képes volna. Ki gondolja azt, hogy akármilyen paragrafusnak is lehessen annyi ereje, hogy így tönkre tehessen életeteket, így összezúzzon ártatlan embereket.

Azzal tisztában vagyunk és tisztában van minden felettes hatóság is, hogy ez a hivatali főnök, aki állandóan elégedetlenkedett a hűtlenül sáfárkodó hivatalnokkal, nem felelős ennek a hivatalnoknak a cselekedeteiért. Hiszen a felelős volna, akkor a büntetés nem a fizetés levonása, hanem sokkal súlyosabb kellene, hogy legyen. Tehát ártatlan.

Akkor nem értjük meg, hogy miért kell csak a paragrafus iránti tiszteletből és csak a paragrafus kedvéért ilyen rettenetesen megbüntetni.

Miért kell elvenni a munkakedvét és tulajdonképpen lehetetlenné tenni számára azt, hogy egyáltalán dolgozni tudjon.

Mert azt talán senki sem gondolja, hogy az az ember, aki eddig a maga kis fizetéséből csak nehezen tudott megélni, ezután majd annak a fizetésnek ha feléért tud dolgozni

hiszen ha a fizetésért úgy tud dolgozni, mint az egészért, akkor eddig tulfizették. Ez pedig csak rossz vicc.

Nem akarunk viccelődni. A dolog sokkal szomorubb és megint azt mondjuk, amit már olyan sokszor, hogy először adjanak elég fizetést a köztisztviselőinek, mert

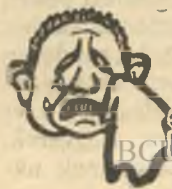
az elég fizetés, a rendes emberi élet a legjobb biztosítéka a tisztviselői tisztességnek.

Ott nincs korrupció, ahol rendszeresen fizetik a tisztviselőket és ha már nem tudjuk, mert igazán nem tudjuk rendszeresen fizetni tisztviselőinket, akkor ne vonjunk le a fizetésükből.

Inog a villanygyár

az Erdélyi Élet pergőtüzében

(Arad.) Még néhány nap csupán — s aztán az igazságszolgáltatás vakító fényű reflektorai széles fényutakat váganak az aradi villanykérdés fekete dzsungelén keresztül az igazság kendőzetlen megismeréséig. Hosszu évek, évtizedek óta nem volt még olyan óriási érdeklődéssel vártakció Aradon, mint amit Vulpe Constantin királyi főügyész rendeletére Tiplea vizsgálóbíró indított, hogy az Erdélyi Élet közlései alapján felderítse: mióta és milyen körülmények között folytatta rablógazdálkodását az aradi villanygyár igazgatósága és mióta, hogyan manipulálhattak az árdrágítás

és az uzsora fegyvereivel egy páran — Aradváros nyolcvanezer lakosságával szemben? Az erélyes vizsgálat intervenciónk nyomán megindult, az igazságszolgáltatás reflektorainak kereszttüzeiben ott áll az egész aradi villanyüzem, minden bűnével és középkori várurakra emlékeztető modern rablógazdálkodásával együtt.

Aradváros nagyközönségének érdeklődése a lehető legérthetőbb és leglogikusabb. Mindenki, aki aradi lakos, akinek itt van a lakása, műhelye, üzlete és irodája, — a villanygyár elektromos áramvezetékeinek hálózata által a gyárüzemnek egyszersmind kiszolgáltatót foglya is.

Aki nem tud lemondani az elektromos áram primitív kulturszükségletéről, az már az aradi villanygyár áldozata.

Akinek nincsen rá pillanatnyilag pénze, hogy a pompásan bevált petrolgáz-égőtesteket beszerezze, az ki van szolgáltatva a villanygyár áruzsorájának. Ez a magyarázata annak az óriási tömegmozgalomnak, amely végül is öntudatra ébredt, hogy lerázza az elviselhetetlen ár-oligarchiát a maga amugyis tulterhelt válláról és ez a magyarázata annak is, hogy nincs a tovaszáguldo napoknak olyan 24 órája, melyben meg ne szólalna az Erdélyi Élet szer-

kesztőségének telefonja és hirt ne adnának magukról számunkra azok az olvasók, akik együtt-
éreznek velünk, akik várják az aradi villanybál-
vány ledőlését és akik önkéntes szolgálatot vállal-
nak arra, hogy ez minél előbb be is következék.

Nincs nap, hogy levélben, telefonon, küldönc útján ne hoz-
nának újabbnál újabb adatokat a tudomásunkra, amelyek
mind-mind az aradi villanygyár tisztességtelen üzletpolitiká-
jára vonatkozólag adnak egy egy jellemző felvilágosítást,
felszólítva minket arra, hogy ezt is, azt is hozzuk haladéktalanul az aradi villanyüzem ellen vizsgálatot vezető királyi
főügyész és vizsgálóbíró szives tudomására. Ime tehát, a
közóhajnak és az igazság parancsszavának egyformán enge-
delmeskedve új oldalairól kezdjük meg bemutatni az aradi vil-
lanyüzem uzsorapolitikáját és tisztességtelen profitvadászatait.

Amiről az aradi napisajtó lélegzetvisszafojtva hallgat,
az aradi villanygyár türehetetlen üzleti mentalitása attól sem
riadt már vissza, hogy törvények kijátszásával igyekezzék
növelni a maga nyereségét. Megállapítás nyert ugyanis az a
körülmény, hogy az aradi villanygyár az energia Legtöbb
tanácsa által javasolt törvény értelmében

köteles minden egyes világítási áram-fogyasztójá-
tól a törvény életbeléptetésétől kezdve 50 bani adót
szedni a fogyasztott áram kilowattja után.

A törvény utasításai szerint az ilyen módon befolyó összegből
 $\frac{2}{3}$ -ad rész illeti a várost, $\frac{1}{3}$ -ad rész pedig az államot. Meg-
állapítást nyert, hogy az aradi villanygyár a törvény által

kilowattonként 50 bani energia-adó helyett mindjárt
kezdetben kw ként 60 banit kezdett szedni a
fogyasztóitól, sőt attól sem riadt vissza e törvény-
tíró tevékenysége közepette, hogy a beszedett
összeget felfelé, tehát lehetőleg egy-két lejjig kere-
kitse ki, ily módon teremtsen magának illegális
profit többletet.

Ez azon a címen történt, hogy az adó beszédésével az aradi
fogyasztók, illetve a villanygyár restanciában maradt, — mi-
után pedig Aradon többmillió kilowattnyi áramot fogyasztá-
nak egy év alatt, — az aradi villanygyár hatalmas össze-
gekkel gyarapíthatta a maga illegális hasznát. Felvetődik a
kérdés: mekkora lehetett ez az restancia? Hány millió?

A tény az, hogy az aradi villanygyár még ma,
ebben a pillanatban sem a törvény által előírt 50
banis egységárat szedi, hanem a maga iniciatívá-
jából felemelt összeget, 60 banitól kezdve, tehát
fölfelé... De meddig...?

El nem hanyagolható körülmény egyébként az is,
hogy az energia-törvény rendelkezései alapján beszedett
összegeket az aradi villanygyár éveken át és minden külö-
nösebb ellenőrzés nélkül fizetette be, illetve hozta elszá-

molásba a várossal és az állammal szemben. Ez a gavalléros gazdálkodás eredményezte aztán azt, hogy

Radu Cornél dr. interimár-bizottsági elnöksége idején bizonyos „könyvelési hibákra, könyvvezetési technikai helytelenségekre“ jöttek rá az aradi villanygyárban, amelyeket azonban sikerült akkor potom negyvenezer lejjel elsimitani.

Ha a „könyvvezetési technika“ kérdései egyelőre ki is kapcsolódnak mai cikkünk keretei közül, azért mindenképpen érthetetlen az a bátorság, amivel az aradi villanygyár az egyik kezével befizeti az energia-adót Aradváros kasszájába: ugyanakkor az összeg öt százalékát azonnal vissza is veszi belőle.

Ha valaki megkérdezi a villanygyárat, hogy mi történik tulajdonképpen itt, a válasz, ha bizonytalan is, de stereotip: ez inkasszó részesedés. Mindenki tudja, hogy

az aradi villanygyárnak semmiféle joga nem lehet inkasszó-díj címén akár egy banit is levonni a város törvényes jövedelmeiből.

Akárhonnán is nézzük ezt az ügyet, mindenképpen csak az derül ki, hogy a villanygyár ugyanazokkal az inkasszánsokkal szedeti be az energia-adót, mint akikkel a förtelmesen drága villanydíjat gyűjteti össze. Minek akkor ez a külön városi jövedelem?

Hacsak cca. évi 70.000 lejre becsüljük ezt az illegális hasznát a villanyüzemek 5 esztendő óta, amióta ez a manipuláció folyik, cca. 300.000 lej illegális hasznót jelent a gyárnak.

Tehát nyugodtan állíthatjuk, hogy az aradi villanygyár a saját inkasszánsait Aradváros pénztárából fizeti és a gyár könyveiben előirányzott inkasszánsi tételek tulajdonképpen ezen a címen sohasem is került kiadásra.

Nem szabad elfelednünk azonban egy pillanatra sem, hogy ez energia-törvény utasításai kizárólagosan csakis a világítási áram kw jaira vonatkoznak. Ezzel szemben

megállapítást nyert, hogy az aradi villanygyár az ipari áram után is vígan szedeti az energia-adót. Ezt az összeget azonban sohasem fizette be a város kasszájába.

Ezt bölcsen megtartják maguknak a jogrend 1933. évében. Fel-tétlenül szükséges tehát, hogy a folyamatban lévő ügyészégi vizsgálat ne csak a kölcsönös szerződések és jegyzőkönyvek vizsgálatára terjedjen ki, hanem arra is, hogy

milyen címen adóztatják meg Aradon a villanygyárban az ipari áramot és mi történik az évek óta ily módon összeharácsolt összegekkel...?

Mindezt az ügyesség van hivatva tisztázni és Aradváros nagyközönsége jogos érdeklődéssel várhatja az eredményeket.

Az egyik aradi lapban egyébként olvashattuk azokat a so-

rokat, amelyekben Mateescu vezérigazgató jónak látta, hogy cikkeinkre válaszolni igyekezzék. Jobban járt volna, ha meg sem teszi, mert bizony a kísérlet csak sirlalmasan végződhetett számára. Megtudhattuk, most már Mateescu ur beismeréséből, hogy valóban

potom pénzért hullott ölükbe 12 évvel ezelőtt a gyár, amelybe ők állítólag „30 milliót” investáltak, — illetve ekkora összeget tüntettek fel a gyár investíciós számláján. Mi tudjuk, hogy a csillagásati számokban az aradi villanygyár mindig nagy volt, ezzel a módszerrel sikerült leszerelniök az aradi kereskedők villansztrájkját is. Nos, feltéve de meg semmi esetre sem engedve azt, hogy ezek a számok valódiak, kérjük, hogy miért csak most látta szükségét annak a villanygyár, hogy egyik-másik adatát az aradi fogyasztók tudomására hozza? Ez a csillagászati összeg azonban már leszerelt a villanygyár régi mérlegeiben.

Feldolgozás alatt áll nálunk az aradi villanygyár 1932 évi tényleges mérlege, amelynek hiánya miatt pillanatnyilag még hivatalosan csak az 1931 évi mérleg adataira támaszkodhatunk, amikor azt állítjuk, hogy

a gyár ebben az évben alig erymillió lej tiszta nyereséget mutat ki, szemben a nyersmérleg hétmillió (7,000.000) lejes tisztanyereség tételével. Mi történt tehát...? Amíg a nyereség a nyersmérlegtől a hivatalos mérlegig eljutott, csekélyke hatmillió lejjel fogyat-

kozott meg.

Ezt az összeget le nem tagadható módon egyszerűen felosztotta egymás között az aradi villanygyár igazgatósága. De ki tudja, hány milliót dugtak el még az üzem könyveinek korrigált számengetegei között? Azt mondhatja erre Mateescu vezérigazgató ur: Ha így is történt, mégis 30 millió lejt investáltunk a gyárba! Lehet, ámbátor, — de minek vitatkozzunk vele. Csak azt mondja meg a gyárigazgatóság:

mennyiben látta eddig hasznát ennek a „harmincmillió” investíciónak Aradváros fogyasztóközönsége...? Olcsóbbá tették az áramot...? Jobbá tették a világitást...? Nos...?

Amióta csak ez a gyáriérdekltség vezeti az ügyeket, a Monitorul Oficial kényszer-hatábjain kívül a gyár soha sehol sem publikálta gazdálkodásának számadatait. Harminc milliót investáltak... Rendszerben. Tizenkét év alatt? All right. De mennyit kerestek ők ugyanezen idő alatt...? Érről nem kívánnak nyilatkozni közleményeikben...? Ha már investícióról van szó, egy olyan összegre volnának végre is kíváncsiak, amely valóban arányban áll a zsebrevágott és Bucurestibe szállított milliós hazzonnal szemben. Az aradi gyár urai sírnak, hogy új hálózatokat építettek, a fogyasztók száma mégis alig háromezernel nőtt. Mért sírnak...? Leszálították-e valaha is a viszonyoknak megfelelően az áram árát...? Az általános gazdasági válság igazán nem oka annak, hogy az emberek — egyszerűen megszűnnek fogyasztói

lenni tovább a gyárnak. Nem bírják fizetni a rettenő egység-árakat. Gyertyát vesznek. Méccsel világítanak. Annak fényénél legalább nem látják, hogy hány milliós hasznot huznak évente Aradon a villanygyár urai és uzsorásai. Mateescu igazgatót megértjük, amidőn a nyilvánosság elé kényszerül lépni, hiszen a pozícióját kell védelmeznie, — de egy szakembertől, mert hiszen az, nemde? igazán szakzerűbb és főleg realisabb védekezést várnak. Eddig, amit mondott, vérszegény negatívumnál nem volt egyéb. Ez a mosakodás csak megerősíti mindenkinek meggyőződését, hogy az árdrágítás súlyos vádjával szemben tehetetleneknek bizonyultak a villanygyár diktátorai és a fogyasztók irtalmat nem ismerő uszo átsai.

Az Erdélyi Élet továbbra is megingathatatlan hittel viszi tovább zászlaját, amelyet az aradi villanyáramfogyasztók védelme érdekében bontott ki, hogy pár nap alatt seregek seregjeljenek alája. Aradváros vezetői még nem fejezték be döntő tárgyalásaikat a villanygyárral szemben: de bármilyen is legyen a megállapodás, jogsérelemnek tekintjük már eleve is, mert a városvezetőséggel szemben a villanygyár igazgatósága, amely ellen árdrágításé t ügyészi vizsgálat folyik, nem ülhet le erkölcsi meggyőződésünk szerint egyenrangú félként a városvezetőséggel szemben ugyanegy tárgyaló asztalhoz. Ezt a jogsérelmet nem fogunk késni azonnal a felsőbb közigazgatási fórumok elé tárni. Aradváros vezetősége akkor tesz eleget kötelességének, ha

előbb a rendelkezésére álló okmányokat és adatokat a villanygyár ellen folyó vizsgálatot illetőleg mielőbb az aradi királyi ügyészség rendelkezésére bocsátja:

ezzel egyformán szolgálja a maga és a polgárság érdekeit, amelynek képviselőjeként ül a torony-alatti tanácssteremben. Várjuk meg tehát az ügyészségi eljárás eredményeit. Lássuk, hogy az aradi villanygyár urai el tudják-e hagyni büntetlenül elébb a vádlottak padját, hogy aztán leülhessenek a városvezetőség tanácskozó asztalához. Várjunk, — de uraim, a sortrendet be kell tartani!

Gözfürdő 1933

Millen idők... Millen idők!...

Hol vannak azok a jó, konjunkturás évek, amikor mindenre jutott. A drága, dus, eleven konjunkturás évek Hja... ja... ma már röpke álomnak tűnik a — tánc-lépés, ballépés, hosszulépés, fellépés... lelépés... Igen, a lelépés... amikor nehéz ezreket fizettünk lelépésért... Egy jó saroküzlet... Negyvenezer... ha nagyon muszáj, hát ötvenezer... Cecc... Ma?... Saroküzlet? A kutyának se kell... Mindenre jutott akkor... gözfürdőre is. Kétszer: szárazgőz, masszázs, tyukszemvágás, mérlegelés, ha fogytunk, dupla borralaló. Most már fogyunk gőz nélkül is, leeszi a bánat a pocakot. Mit szé-pitsem a dolgot, ugy is köztünk marad, az ilyesmit nem kell

mindgyárt kikiabálni, több mint fél év óta nem voltam gőzben... Utoljára akkor voltam... igen... amikor óriási máz-lival visszanyertem sorsjegyem árát. Most aztán alaposan megfürödtem. Egészen zavaros lett a víz. Szólóban fürödtem, nem zavart senki.

A szárító nekem esett:

— Rég nem láttam a nagyságos urat...

Most mit mondjak? Nyáron még odamondom, a strandra járok. De télen? Azt se mondhatom, hogy fürdőszobát rendeztem be. Azt mondjam, hogy egy pirinyó latorban fürödtem?

— Mi az? — kockáztattam meg. — A gőzfürdőbe egyenkint engedik be a vendégeket?

— Elég baj az — sóhajtja a trikós legény és papucsba bujtatja a lábamat. — Nyáron nagyon meleg van, télen nagyon hideg — soha sincs vendég. Ma egész délelőtt hárman voltak.

Nem talál megfelelő papucsot a jobb lábamra., amelyen akkora tyukszem ágaskodik, mint egy jókora — ökörszem.

— Tyukszemvágó!

A kövér, fehérbőrű tyukszemvágó a kisszéken gubbaszt és színházi lapot olvas. Ráér. Elrendezi pocakját, meggyújtja a lámpát, feni a kését.

A tyukszemvágó asztalán nagy rakás bőr hever. Az én bőröm, amit a türelmetlen hitelezők könyörületből meghagytak rajtam... Ez az első számú udvarhölgy szebb mint a missz... Legalább nekem jobban tetszik... Tán nem volt protekciója... BCU Cluj / Central University Library Cluj

A tyukszemvágó nagyot sóhajt.

— Még maga is sóhajtozik?

— Csakis én. Nagyon rosszul mennek az üzletek.

— Ne beszéljen!... Hiszen a tyukszem a krízis alatt is fáj... és ha fáj, ki kell operálni, le gyalulni... Nem igaz?

A kitünő pedikűr leeresztette lándzsás jobbját:

— Mostanában nekem fáj — a más tyukszeme... A gazdasági válság kérem eltüntette a legnagyobb tyukszemeket is...

— Érthetetlen...

— Pedig úgy van, kérem. A jó pénzes világban virágoznak a tyukszemek, bőrkeményedések és a vadkörnök. A konjunkturában könnyen vett az ember új cipőt. Megtetszik a kirakatban — és már megis vesszük. Önagysága is kiválaszt egy, vagy két pár fess cipőt. És kérem szépen az új cipő szállítja nekik a jó fájdalom tyukszemeket. A konjunktúra alatt, hogy úgy mondjam: tyukszemkonjunktúra van... Ma?... Ma??!! Ebben a leépitett világban? *Kigázolt, öreg cipőkben járnak a hölgyek és urak* és a legfájdalmasabb

AZ ARADI KÖZLÖNY

Erdély legrégebb, legolvasottabb és legelterjedtebb napilapja!

tyukszemek is — maguktól elmulnak. Legalább is nem fájnak. Csak strapacipőt kérek. — mondják a divathölgyek. És a strapacipő lesz a gálacipő. A hócipők alatt elviselik a bő szandálokat... az meg nem csinál tyukszemet. Most aztán, kérdem: miből éljen a szegény tyukszemvágó? ... Nincs kereszt... Az a borzasztó, hogy az embernek már kora reggel ezrest kell váltani...

— Mi van ezen borzasztó?

— Az, hogy — nincs! ...

— Rendben van... De most figyelmeztetem, hogy először is *ne flancojjon*, nem csak magának megy rosszul, másodsor, faragja tovább azokat a ronda tyukszemeket, különben megfázom és még a tavalyi influenzám tiszteletdíjával is adósa vagyok a doktoromnak... — *Kart* —

Sürgös reformra szorul a Nemzeti Bajnokság

Erdély és Bánság futballsportjának pusztulását vonja maga után a mai rendszer. — Nyilatkozik a TMTE elnöke

Megindult a futballszezon, ismét kinyílnak a sportpályák tél idejére bezárult kapui, a zöld gyepen — agyagos, salakos vagy poros pályán — újra megjelennek a közönség kedvencei, az annyiszor becézett és szidott közkatonaí a sportnak: a futballisták.

A Nemzeti Bajnokság második felvonása is megkezdődik a közeljövőben, az ország 14 legjobbjá dönti el egymásközt, hogy melyikük érdemes a büszke bajnoki címre.

Alkalmunk volt beszélgetést folytatni Löbl Zsigmonddal, a Temesvári Munkás Testező Egyesület nagy sportmulttal rendelkező, kiváló elnökével, aki erdélyi szemszögből világította meg a Nemzeti Bajnoki rendszert annak minden erényével és hibájával együtt. Löbl Zsigmond kérdésünkre, hogy mily reményekkel startol a TMTE a Nemzeti Bajnokság tavaszi fordulójában, a következő választ adta:

— Milyen reményekkel startolunk a tavaszi szezonban!

Olyan kérdés ez, amelyre válaszolni könnyű, azonban, hogy reményeink valóra is váljanak, ahhoz nem szavak, hanem tettek kellene. Eleve is leszögezhetem, hogy komoly munkával, minden erőnkkel azon leszünk, hogy reményeink valóra is váljanak!

Elsősorban játékoskeretünket néhány — saját nevelésű — fiatal erővel fogjuk felfrissíteni és igyekszünk, hogy egyesületünk jó hírnevét legmegfelelőbben képviselő együttest állítsunk sorompóba.

A Nemzeti Bajnokság az erdélyi és bánáti egyesületek számára az eddigi formában sem erkölcsileg, sem anyagiilag nem vált be, sőt a jelenleg érvényben lévő rendszer mellett — a fővárosi csapatok kivételével — minden egyesület lassu, de biztos tönkrehajtását fogja eredményezni. Az erdélyi bánági csapatok szereplése a vendéglátó fővárosi egyesület részére Bukarestben nagy bevételt jelentő attrakciós programot képez és fél-

annyiba sem kerül a bukarestieknek, mint amennyiért a Nemzeti Bajnokság bevezetése előtt valamire való erdélyi vagy bánáti csapatot barátságos mérkőzésre megnyerhetek. A bukaresti csapatok szereplése viszont Erdély és Bánát városában nem jelent oly nagy bevételi lehetőséget, mint amilyent erdélyi vagy bánáti csapat fővárosi szereplése eredményez.

Ennek következménye, hogy a bukaresti egyesületek anyagilag megerősödnek, viszont az erdélyiek és bánátiak menthetetlenül tönkremennek. Ezenkívül a bukarestiek az erdélyi és bánáti csapatokon és ezek által keresett pénzen felszívják Erdély legjobb játékosait, ami az erdélyi és bánáti futballsport nivójának katasztrófális és rohamos sülyedését vonja maga után.

Mindezen anomáliák megszüntetésére csupán egyetlen mód van: reformálni kell a Nemzeti Bajnokságot!

A reformálást kétféle formában tudom elképzelni és pedig

1. vagy az ókiráltságbeli csapatok és az Erdély-bánátiak két külön — de egyenrangú — csoportban játszanának a Nemzeti Bajnokságot;

2. vagy pedig a jelenlegi A) és B) csoport első 5–5 helyezettje alkotná a Nemzeti Bajnokság első osztályát, viszont a fennmaradó 4 csapat az 5 ligabajnokkal és sorsolással eldöntendő egyik liga második helyezettjével tizre kiegészítve, a Nemzeti Bajnokság második osztályát képeznék.

Elengedhetetlenül szükséges lenne ezenkívül, hogy a Nemzeti Bajnokságban résztvevő összes csapatok egymással há-

rom évre terjedő érvénnyel megállapodást kötnének arra nézve, hogy egymástól — sem direkt, sem pedig indirekt — játékost át nem vesznek. Ezt a megállapodást a szövetségi központnak is ratifikálni kellene és az kötelező hatállyal bírna a megállapodó egyesületekre.

Végül a méltányosság alapján rendezni kellene az anyagi térítés ügyét is. Nem tartható egészségesnek az az állapot, hogy a fővárosi egyesületek számára a Nemzeti Bajnokság anyagi hasznot jelent, mivel a mérkőzések a térítésen belül is jelentős bevételt, de legrosszabb esetben a minkét félnek járó térítés elérését jelenti. Ezzel szemben az erdélyi és bánáti egyesületek — az otthonukban rendezett Nemzeti bajnoki mérkőzések bevételéből — még a vendégcsapat térítését is alig tudják fedezni, leggyakrabban még azt sem.

A fent említettekén kívül volna még a Nemzeti Bajnokság szabályzatainak egynéhány pontja, amely reformálásra szorul. Ugy vélem, hogy az összes érdekelt egyesületek véleményének kifejezésre juttatása eredményezné a legmegfelelőbb támpontot.

Azon nemvárt esetben, ha a Nemzeti Bajnokság jelenlegi formájában megmarad, nem eredményezheti az ország futballsportjának egyetemes fejlődését, hanem előbb utóbb — de minden bizonnyal — be fog következni, hogy a főváros futballsportjának nivója rohamosan emelkedik de a pusztuló erdély-bánáti futballsport romjain. Ez pedig nem lehet a cél?!...

w.

Megindult a szezon, szerkesztő ur!

— Ugyan ne mondja Szemfűllessy!

— De bizony, így van. A kedvező időjárás már lehetővé teszi komoly futballmérkőzések megtartását s csapataink éltek is a lehetőségekkel. — Egész csomó tréningmérkőzés lett, vasárnap már a temesvári Ripensiát látta vendégül az AMTE, de bizony nem sikerült az aradi együttesnek győzni. Hiába, jobbak voltak a temesváriak. No, meg az AMTE bizony megérzi Braun hiányát.

— Apropos Braun! Mikor jön már haza a NAC?

— A nagyváradi „Wundermannschaft“ már utban van hazafelé és előreláthatólag a hét végén, de lelkésőbb a jövő hét elején megtérnek diadalmas turájukról, ahol a román futball jó hírnevének öregbítésén kívül csak egyetlen dologra fordították a legnagyobb gondot.

— És pedig?

— Arra tudniillik, hogy valamiképp nehogy olyan csapatokkal kerüljenek szembe, amelyiktől esetleg verességet is szenvedhetnek.

— Milyen hírei vannak?

— Nevetni fog szerkesztő ur, megint van egy verekedésem!

— Dalolja el!

— Tetszik tudni, egy kicsit régi keletű már a dolog, de még mindig aktuális. Ugy volt az kérem szépen, hogy a zsidók és a svábok egy fedél alatt vannak — hogy hol, azt bizonyára méltóztatik sejtteni. Az egyik horihorgas német —

Hitler legodaadóbb hive — egy kapualatti incidens alkalmával csattanós pofont mért a hol „Makukának“, hol pedig „Maklárinak“ vagy „Mákosnak“, néha „Buzsurkának“, sőt itt-ott „Cézárnak“ nevezett zsidó fiatalemberre, de ez sem volt rest és úgy helybehagyta a nyurga hitleristát, hogy társai csak többedmagukkal tudták elszállítani. Nem volt szerencséje a német sógornak, pont „Cézárral, a vadlóval“ kellett neki kikezdenie.

— A verekedésekből elég, valami szebbet nem tud?

— Hogyne tudnék. Van például egy házassági hírem.

— Csak röviden!

— Egyik erélyes játékaról hirhedt aradi allround játékos, aki már néhány hónapja nem szerepelt egyesületének csapatában, bevezetett a házasság révébe. A rosszmájúak szerint egyesülete lovalta bele a házasságba, gondolván, hogy így talán megszeli. A „beszállós“ játékos rövidesen ismét szerepelni kíván a csapatban és jaj az ellenfélnek.

— Hát maga mikor fog már „kiszállani“?

— Ebben a pillanatban, csak egy kis történetet szeretnék még elmondani.

— Zengje el gyorsan, mert az idő pénz!

— Ha igaz, amit a szerkesztő ur mond, már minthogy az idő pénz, nem értem, hogy nem lett belőlem még pénzügyminiszter!

— Szemfűllessy, a türelmem fogytán van!

— Már mesélem is. Színhely: kávéház. Idő: Vasárnap délelőtt. Szereplők: két sport-

ember, nevezzük őket Fehérnek és Feketének. Örök téma: a gazdasági krízis.

Fekete: ... és mondja kedves Fehér, mit szól hozzá, a Grün kiegyezett a hitelezőivel.

Fehér: Mindig mondtam, hogy a Grün egy mázlista. Tavaly majdnem lekentem neki egyet a sporttelepen, mert szidta a csapatomat, de az utolsó minutumban lefogtak és így megmenekült.

Fekete: Apropos, sporttelep. Délután nagy meccs lesz Fehérkém, nem megy ki?

Fehér: Eltalálta Feketécske! Először is még tél van, másodsor egy pimf Ripensia játszik, amelyiket még a Gloria is elkefélt, harmadszor... szóval nem megy ki!

Fekete: Akkor találkozunk Fehérkém, mert én sem megyek ki a pályára, inkább beülök a kávéházba römmizni vagy gibicelni a Szabó Janinak.

Fehér: Ebben maradunk.

Színhely: a sporttelep. Idő: vasárnap délután. Szereplők: ugyanazok.

Fekete: (a tribün egyik oldalán) Walter, menj rá, ugy...

most löj! Ezt a paccert!

Fehér: (a tribün másik oldalán) Én nem értem ezt a vezetőséget! Így összeállítani ezt a csapatot. Rózsa, ne váuszorogj, hanem kend előre azt a labdát!

Fekete: Tempó, Pomacsek, most add be, jól van... de hol van Walter?

Fehér: Ne dekázz annyit, Magold, hanem add le azt a labdát! Nézd Gömörít, hagyja, direkt hagyja... tessék, gól! Hogy a fene egye meg az egészet!

Fekete (most veszi észre Fehért): Nini, Fehérkém, hát maga itt van?

Fehér: És maga, kis römi-bajnok?

Fekete és Fehér (egyszerre, kissé szégyenlősen): Hát csak kijön az ember...

— Ez a kis történet jellemzi, hogy visszavonhatatlanul megindult a szezon.

— És maga mikor indul meg?

— Már itt sem vagyok. Készülök az állomásra fogadni az új tréneret, aki majdnem lecsúszott, mert „kicsi és sovány...”

w.

Milyenek is lesznek azok az évvégi mérlegek, amelyek most készülnek egyes bankoknál és vállalatoknál?

Kohn elmegy a fényképészhez, hogy a sadchen részére házasságközvetítési célból fényképet csináltasson.

-- Hogy parancsolja a felvételt, — kérdi a fényképész — en face vagy profilban?

— Hát mondjuk, az orrt en face, a lábakat pedig profilban.

Utazás előtt

ne felejtse el megvenni az Erdélyi Élet legújabb számát

Tavaszi álmodozik

önagysága, miközben lérijét a hideg rázza

— Leépített épületes családi jelenet egy felépítésben — (Az előadás jogát abszolúte nem tartja fenn magának a szerző)

(Férj és feleség ebéd után az asztalnál ülnek. A férj ujságot olvas. Merül

A FELESEG: Jenőkém... (szünet) Bébuci... (szünet) Bébuskám...

A FÉRJ: (Az ujság hirdetései közé temetkezik).

A FELESEG: Fiacskám... a tavasz fuvaltatát érzem... (

A FÉRJ: No és.

— Tavaszi érzelmek gyötörnek.

— Vegyél fiam egy hideg umslágot...

— Tavasz láza tör ki belőlem...

— Tarsd vissza kérlek...

— Ugy érzem...

Ne érezz semmit, fiam... A tavasz még messze van és különben is bízzál mindent a fecskékre. Nekem kizárólag a fecskék mérvadók... (énekel) Hej fecskemadár... fecskemadár...

— Már minden valamire való hölgy szalmát visel.

— Most? Zimankós télvíz idején? Februárban. Amikor minden pillanatban megindulhat az újabb fagyhullám és havazás? Szalma? Ki hallott ilyet? A szalma télen is sarki rendőr talpa alá való, nem pedig léjre. Ha most hordasz szalmát, akkor ugyebár nemde a kánikulában prémkucsma lesz a fejedén...

— Te ehhez, Jenőkém, nem értesz... Ez a divat: télen szalma, tavasszal filc, nyáron prém... Azt tudod, hogy két éve nem vettem már tavaszi szalmát télen, nyáron abban a hatvan leies kötött sapkában járok... Az idén nagyon cuki, fényes szalmák divatosak... A homlok szabad... kissé ferdén...

Nézd édes, egyetlen drága mucuskám... told fel a régi kalapodat jó magasra a homlokod fölé, az nem kerül pénzbe, vágd ferdén a füledre, az se kerül pénzbe, tegyél rá egy csomó friss szalmát és mindenki azt hiszi, hogy most hoztad direkt Párisból...

— De ezek az új szalmák úgy fiatalítanak...

— Erre absolute nincs szükséged mamuskám... Nekem a régi kalapodban is fiatal vagy a te negyvenkét évvel... Bisz hundert und cvancig (lekopogja). Ha akarod, irást adok, hogy csak harminckettő multál, meghamisítom a születési bizonyítványodat. A szalmakalap árán inkább veszek három kocsis szalmát spekulációra...

— Kérlek Jenőkém, tedd félre a veszeket...

— Rendben van. Máris félretettem... Legalább elmond-

hatom, hogy huszéves házasságom alatt valamit mégis félretettem . . .

— Veled nem lehet komolyan beszélni . . .

— Kint vagyok a viccből . . .

— Már kiválasztottam egy szép barna, fényes szalmát . . .

— A kiválasztás még nem kerül pénzbe. Megengedem, hogy a város összes masamódjánál kivállasszál egy-két divatos szalmakalapot . . . Drága cuncikám, te jól tudod, hogy tíz évvel ezelőtt bementünk a korzón a kalaposhoz, a fejedbe nyomtak egy ronda modelvacakot. azt mondták rá: a leg-ujabb párisi kreáció és én szó nélkül kiguberáltam érte az ezrest. Akkor tellett bundára, autóra, ruhákra, kosztümökre, ötszobás lakásra, nyaralásra, nőrszre, frajlájnra szakácsnőre, mindenre. Akkoriban mondain életet éltünk, ma pedig félmondaint . . . Te nagyon jól tudod, hogy az idén visszafordítottam a három év előtt könnyelműen kifordított egyetlen ruhámat . . . a régi zokniknak csak a szárát hordom, kapcarrongyokba csavarom a lábamat. Ha esik az eső, a cipőm mutatja az igazi vizállást, az ingem is lyukas, mint az ementáli sajt. Fél éve már, hogy hozomra kártyázom . . . Tegnap már öngyilkossági gondolatokkal foglalkoztam és tarokkozás közben pagát-ultimó helyett bementem a spagát-ultimót . . .

— Nekem mesélhetsz . . . én nem hiszek a gazdasági válságban . . . A hölgyek ma is éppen olyan szépen és divatosan öltözködtek, mint a legnagyobb konjunkturában . . .

— Morbiccerné ma is egyszerre két férjet tart el a keresetéből . . . Egyik estélyi ruhát a másik után csináltatja, én pedig az utolsó estélyi ruhámból is rongypokrócot csináltattam . . . De ugy kell nekem, mert én bolond vagyok, tisztességes vagyok . . . Azért járok úgy, mint egy ágrólszakadt . . . Igaz, hogy ma egy csinos tavaszi kosztümhöz legalább két barátot kell beszerezni, de kinek mi köze hozzá . . . a fő, hogy a végén megvan a kosztüm . . . Másnak mindenre jut, nekem semmire . . . Égető szükségem van barisnyára, cipőre, tavaszi kabátra, keztüre, esernyőre, hálóingre, haskötőre . . . Arról ne is beszéljünk, hogy már hetek óta nincs puderem, ruzsom, kölnivizem, arckenőcsöm, körömlakkom . . . kézapolókenőcsöm, szemöldökstiftem . . . De neked mindenre jut pénz . . . Kávéházra, kártyára, dohányzásra . . . Csak a feleségedtől sajnálsz a vizondolálást . . . Így tasztják a szivtelen férjek a szegény mellőzött asszonyt a mocsárba . . . És ez be is fog következni, előbb utóbb a te nemtörődőséged . . . a te könnyelműséged miatt . . .

(Félóráig tartó szemrehányás után)

A FÉRJ: Kérlek szépen . . .

A FELESEG: Szívzsúrást kap az ember a méregtől . . .

Ah — a fejem . . .

A FELESEG: Pardon . . . még nem vagyok kész . . .

A FÉRJ: Puff neki! Ma, amikor már mindenki kész, ilyen örült pehhem van: pont, auszgetiippelt az én feleségem nincs kész . . .

(Dühösen elrohan a kávéházba) —kart—

A HANGOSFILM VILÁGÁBAN

Paprika

Irta: B. E. Lüthge, Rendező: Carl Boese. Zene: Franz Wachsmann. Dr. Max Schröder: Paul Heidemann, Otti, a felesége: Liselott Shaak, Dr. Paul Schröder: Paul Hörbiger, Takács Ilona: Gaál Franciska, Franz, a háziszolga: Hugo Fischer Köppe, Albertine, a felesége: Margareta Kupfer, Röschen, a leánya: Cläre Glib, Portás: Hermann Picka.

— Hát ezt, hogy csináltad? — kérdezte Otti csodálkozva barátnőjét, Ilonát, aki diadalmasan mesélte neki, hogy Otti sógora, Dr. Paul Schröder, ez a megcsontosodott agglégény vele szeretné az estét tölteni. Látod Ottika, — kiáltja Ilonka boldogan és jókedvűen — ez a paprika. Mire Otti fejét rázva jegyzi meg: „Különös növény lehet. Ez a paprika tényleg ördögös dolog. De itt nem növényről van szó, hanem csak szimbolumról, mely a szép és fiatal magyar Takács Ilona temperamentumát van hivatva jelképezni. Ez a pajkos magyar leány egy három év előtti bálon egy nagyon kedves fiatalemberrel ismerkedett meg, kibe rögtön fülig szerelmes lett, de később semmit sem hallott róla. Most — szülei magyarországi birtokáról — Berlinbe érkezett Otti barátnőjéhez vendégségbe, kiktől mérhetetlen öröme értesül, hogy Dr. Paul Schröder, barátnőjének sógora és még legényember. De azért a dolog mégsem olyan egyszerű. Mert Paul csak a tudománynak él, kerüli a szép nemet, borzasztóan félve a házasság kötelékétől, mely munkájában akadályozná. Ilona azonban nem torpan meg ilyen akadályok előtt. Otti szobaleányának adja ki magát és ebben a minőségben Paul legénylakását is takarítja. Lélekjelenlétével irányított és Paul iránti szerelme által inspirált intrikái csakhamar a helyzet urává teszik, minden szálát kis kezében tart. Ezen szálak egyikén rángatja kedves ravasz-sággal céljai szolgálatába állítva Paul fivérét, Otti férjét, Dr. Max Schrödert, kit Ottival való boldog házassága nem akadályoz apróbb csapodárságokban. Paul érdeklődik a csinos szobaleány iránt. A szituáció, melyet Ilona, mint az új szobaleány teremtett, mind bonyolultabbá válik. A háziszolga Franz tréfas legény, egykor cirkuszban lépett fel. Tizenöt év előtt megszökött a kigyóbüvölőnővel, elhagyva feleségét és kisleányát, azóta sem látta őket. Most megtudja, hogy felesége Berlinbe jött, azonban óvakodik felkeresni. Az események különös láncolatából Franz arra a következtetésre jut, hogy Ilona az ő leánya és Ilona, kinek a helyzet egyre jobban tetszik, meghagyja e hitében. Franz, mint Ilona képzelte apja elhatározóan befolyásolja az eseményeket és tulbuzgalmában már-már eléri, hogy a szerelmeseket egymástól elválassza. De a Paul és Ilona közötti félreértésen alapuló feszült hely-

zet Pault tudatára ébreszti annak, hogy Ilonát valóban mélyen szereti, ezért Franztól, a szolgától megkéri Ilona kezét. Franz most örömeiben mégis csak elsiet otthagytott feleségéhez, hogy őt gyermekük eljegyzéséről az előkelő Dr. Paul Schröderrel értesitse. Feleségénél azonban megtalálja igazi leányát és azért azt hiszi, hogy Ilona, miután az ő leányának adta ki magát — széihámosnő. Közben odahaza Otti felfedte ezt a „csalást“, melyet Paul annál is szivesebben bocsát meg Ilonának, mert ez módot nyújtott neki megbizonyítani, hogy csakugyan személyéért szereti, mint „Franz leányát“ és nem mint a gazdag földbirtokoscsaládból származó Takács Ilonát.

AVE CAESAR

A kereszt jegyében

Amit a gazdag fantázia, a történelmi tudás, a korlátokat nem ismerő anyagi lehetőségek csak létrehozhatnak, azt mind megkapjuk ettől a valóban grandiózus filmtől. Nem kevesebbről van ugyanis ezuttal szó, mint, hogy feltámad csodálkozó szemeink előtt a Nero korabeli Róma; a világ fővárosa minden eszeveszett tékozlásával, pompájával, romlottságával, keresztényüldözéseivel és az akkori keresztényeknek gyermeki, de egyben vértanui hitével együtt. Előttünk élnek a római utca szegényei, rabszolgái, hordszéken közlekedő hölgyei, vad gladiátorai, pompázatos katonái. Látjuk magát a császárt, amint eszeveszetten pengeti lantját míg a várost marcangolja a tüzvész. Tanulhatunk a keresztények titkos összejövetelének, hol halomra nyilazzák őket a császár katonái és meglehetjük Poppeát, a caesar feleségét, amint márvány palotájában, márványmedencében számártejben fürdik pompázatos udvartartása előtt, hogy megőrizze észbontó szépségét. Előttünk folyik le egy római bachanália és végezetül feltámad romjaiból a Circus Maximus, hol a caesar ünnepi játékokkal szórakoztatja alattvalóit. A Colosseum ismét ép és páholyai, emeletei újra be bírják fogadni ötvenezernyi közönségüket. Lent a porondon pedig megjelennek a gladiátorok halállal végződő harcai, a barbár nők küzdelmei a törpékkal, a hullákat kivonszoló elefántok és végezetül a keresztények százai, amint himnuszt énekelve vonulnak fel a porondra, hogy néhány perc múlva már recseggve ropogjanak csontjaik a kiéheztetett oroszlánok félelmetes fogsorai között.

Olyan káprázatos, annyira valószerű a kép, mit Cecil B. de Milletől kapunk, annyira a valódi Róma támad fel előttünk romhalmazaiból, hogy szinte csodálkozunk, mikor a szereplők cicerói latinság helyett angolul szólalnak meg előttünk.

A nerói Róma szemkápráztató keretében pereg le Marcus Superbusnak, az örök város prefektusának, a császár kegyencének és Marciának a keresztény lánynak megható története. A férfiről, kit a császár felesége szeret, de aki mégis az ártatlan keresztény lányt választja és a lányról, ki

szerelménél is jobban ragaszkodik hitéhez. Az életben nem lehetnek egymáséi, a Colosseum porondján a vértanuhalálban forrnak össze az örök élet számára.

A szereplők mind a helyeiken vannak. Nero alakjában a kitűnő Charles Laughton művészetét élvezzük. A hitvese Claudette Colbert, a keresztény lány Elissa Landi. Érthetővé teszik, hogy Marcus Superbusnak, Fredrich Marchnak, ennek a remek férfiúnak nehezére eshetett a választás kettőjük között.

A közönség mindenütt lenyűgözve nézte végig az amerikai filmgyártásnak ezt a legújabb, igazán amerikai méretű alkotását.

Monte Christo grófnője

A mese középpontjában egy fiatal színésznő áll, aki egy filmgyárnál, mint statiszta működik. A kis statiszta a darab hősnője, akinek soha nem sikerül semmi és bár csinos, fiatal és tehetséges, nem tud felvergődni a mozisztárok kiszámíthatatlan ranglétráján. Ez a statiszta, aki reszketve látja jövőjének reménytelenségét, egy bátor és frappáns elhatározással az életben folytatja azt a játékot, amelyben a filmen statisztálnia kellett volna. A bátor elhatározás látszólag megtermi gyümölcsét, mert a statiszta csakugyan felröppen soha nem álmódott gazdag magaslatoakra, amelyekről a játék végén alazuhan, de korántsem annyira, hogy ne lehessen azt remélni, hogy a szerepese mégis hű marad hozzá. Beültetik egy autóba, hogy néhány szavas szerepét eljátsza, mint bundás „nagyvilági hölgy”, de aztán gondolat egy nagyot fogja magát, ott hagyja a felvételt és az autóval elrobog, hogy a jogtalanul kölcsönvett vagyon fényében sütkérezve, már mint Monte Christo grófnője bukkanjon fel. Itt azután a bonyodalmak érdekes sorozata következik, — mindez a Semmering ragyogó téli panorámájában.

Filmszerűbb, bonyodalmasabb mesét régen láttunk már, épkézláb történet a Monte Christo grófnője, amelyet Karl Hardt rendezett, nem spórolva semmivel. A címszerepben a az európai filmgyártás legszebb vampját, Brigitte Helmet kapjuk, aki nemcsak erotikus szépsége csillogtatásával hat, hanem igen tehetségesen játszik is. Nagy szerepe van mellette Lucy Englischnek is, akit eddig érdemtelenül játszottak, folyton csak bárgyu kaszárnya-vigjátékokban. Brigitte Helm partnere Rudolf Forster, markáns, érdekes férfi és remek kabinetalakítás Gustav Gründgens elegáns betörője is.

Ez a film mindenütt őszinte, nagy sikert aratott és méltán sorakozik a hasonló tárgyú legjobb képek sorába. Ennek a nagyszerű képnek romániai bemutatója előreláthatólag Aradon lesz.

Orvosi kozmetikai intézet Ard, Str. Románului 10.
Szőrtelenítés, szemölcs eltávolítás, arcápolás (bérletben is). Esti kikészítés. Külön tisztviselői árak.

Élve hozzátok haza őket...

Az expedíciós filmek, melyek elvezetik a nézőt a földgömb legrejtettebb zugaiba, már nem szerepelhetnek, mint soha nem látott újdonságok a mozilátogató közönség előtt. Afrikai, ázsiai vadászfilmekben is gyönyörködhattünk már nem is egyben. Ez a most bemutatásra kerülő film azonban egészen más ad, mint az eddigiek. Franck Bucknak könyvében is megírt kalandjait hozza elénk. A kalandoknak pedig egy céljuk volt: a maláji félszigeten és Szumatrában élve össze fogdosni a legveszedelmesebb vadállatokat is élve elszállítani valamenyit az átlatkertek számára.

A feladat igazán nem könnyű: élve, lehetőleg sebesülés nélkül elfogni azokat a hihetetlenerejű, vadságu és kegyetlenségű állatokat, melyeket vadászaton, fegyverrel elejteni is életveszedelemmel jár. Franck Buck azonban nem ujonc ezen a téren és szakember ügyességével szervezi meg expedícióját, építi meg telepét és kezd hozzá az állatok összefogdosásához. Minden állattal más és más fortélyt, ravaszságot kell alkalmaznia. De a végén mindig az ember marad a győztes. Egymásután esnek foglyul a majmok legkülönbözőbb fajtái, medvék, a fekete párduc, a foltos párduc, egy elefánt-csecsemő, egy kis orang-utang, különböző hullók, egy óriási python és egy hatalmas tigris

A vadászat közben különböző vadak egymással lefolyó harcainak leszünk a szemtanúi. Látjuk a tigris és a fekete párduc összecsapását; a kis medvebocot, amint szerencsésen menekül meg python öleléséből; a krokodilust, melynek összeroppantja hátgerincét az óriáskigyó és végezetül az óriáskigyónak és a tigrisnek élet-halál küzdelmét. Ennél a küzdelemnél izgalmasabbat, hátborzongatóbbat talán még soha nem mutattak be mozgóképszínházban. A harc végül is eldöntlenül végződik és a teljesen kimerült, szinte lehetetlen vadak a gyenge ember zsákmányai lesznek.

Nagyon érdekes alkotás Franck Buck műve, méltó társa az eddigi legkiválóbb exotikus filmeknek.

— **Hogy van az, hogy az államnál csak most kezdik elbocsátani a nélkülözhető tisztviselőket?**

— A direktorék kis Móríckája lenyelt egy leit, de a szülők csak két hét múlva hívatnak orvost.

— Ejnye, kérem, — csóválja meg a fejét a doktor — miért nem küldtek értem azonnal, mikor a baj megtörtént?

— Tudja, doktor ur, — mondja a direktorné — nem akartuk, hogy azt higgye, hogy rá vagyunk szorulva arra az egy leire.

Báró Hatvany-Winsloe Christa filmje : Lányok az intézetben

A Mädchen in Uniform című regény formájában is igen nagy feltűnést okozott, mint filmmel azonban annyit foglaloznak vele, hogy ez a filmszakmában egészen példatlan. Az árva kis Manueláról szól a történet, akit egy előkelő leánynevelőintézetben helyeznek el. Az intézet elvi harcok színtere. A pedagógiának két ellentétes principiuma küzd egymással. Az egyik a régi idők szigorúsága, kíméletlen fegyelme, tökéletes merevsége. A másik az új, a modern pedagógiának megértő, emberséges, szeretetteljes szelleme. Az előbbit az intézet igazgatónője képviseli, az utóbbit a fiatal, szép Bergmann tanárnő. A még majdnem gyermek Manuela a két elv, a két szellem összeütközésének középpontjába kerül. Ellenkezésbe jut a régi pedagógia szabályaival és a régi pedagógia ítélkezik felette. A kis Manuela számára, legalább az ő felfogása szerint, nem marad más hátra, mint az öngyilkosság. A halál küszöbéről rántja azután vissza az életbe a modern pedagógia emberséges lelke. Megrázóan felemelő és kibékítően megnyugtató a film utolsó képe: a régi, a rideg pedagógiát megszemélyesítő főnöknőnek távozása, eltűnése a színről, az intézet falai közül, ahol többé nincs keresni valója. Megölte a friss, napos levegőt.

A Neue Freie Presse így ír a film bécsi bemutatójáról:
[Csodálattal méltó, művészeti magasságokba emelkedik a film, amely dicséri elsősorban a rendező izlését, aki a valamennyi növendékeitől dicsőített és istenített tanítónőn kívül egyetlen szépséget sem állított előtérbe. Dorothea Wieck vékony figurájával, nemes arcélével, előkelő mozdulataival tényleg büvőkörébe von mindenkit és érthetővé teszi a fiatalok határtalan rajongását. Mint ahogy kitűnő a másik főszereplő, Hertha Thiele is, aki a tizenévesztendős Manuelát játssza. Az érzések labirintusában eltévedő gyerek figuráját felejthetlenné teszi és debüjével már a sztárok közé emelkedik.]

— Hol van az az ember, aki kiismeri magát a legújabb forgalmi adó ügyében?

Kohn a ligetben sétál, egyszerre csak észreveszi, hogy egy ember fel akarja magát akasztani egy fára. Odamegy hozzá, elveszi tőle a kötelet és megkérdi:

— Mi a baj, kedves barátom, miért akarja felakasztani magát?

— Az adók miatt.

— Ugyan menjen már, ez csak nem ok az öngyilkosságra, egyszerűen ne fizessen adót.

— Igen, igen, — mondja az öngyilkosjelölt — nem is az adófizetésről van szó, hanem arról a rengeteg paragrafusról és rendeletről, hiszen ebbe direkt bele kell örülni.

— Aber, aber, dehogyan kell beleőrülni, egyszerűen menj el az adóhivatalba, ott van egy ur, annak az a kötelessége, hogy minden paragrafust és rendeletet megmagyarázzon.

— Igen?

— Igen.

— Akkor adja vissza azt a kötetet, mert az az ur én vagyok.

A j á n d é k o t

előnyös és olcsó árakon
vásárolhat

CSÁKY

órás ékszerésznél

A R A D, Lutheránus
templommal szemben.
Óra, ékszerjavítás, ék-
szervésés elsőrangú
kivitelben. 00 00 00

Kiváló minőségű bükk és tölgy parketta
Mindennemű I osztályú száraz tűzifa
Bohn gyártmányú „Ultrasejt” téglák
és cserép

Kornis Testvérek R.-T.-nál,
Arad, Strada Alexandri 1. (volt Salacz-
ucca) Telefon 501.

Városi kávéház

Leszállított árak. Elsőrendű kiszolgálás.
Elkülönített játékterem. — Szeparált
bridgeszalon. — Esténként parkettánc. —
Aradváros közönségének évtizedek óta
megszokott találkozóhelye.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

K N A P P

gőz- és villanyerőre berendezett vállalata
volt Weitzer-ucca 11. — volt Magyar-ucca 10.

Csak az árak ol-
csók, minőségeink
változatlanul jók!

Csak az árak ol-
csók, minőségeink
változatlanul jók!

G O L D S T E I N L A J O S

Divatruháza Arad, Strada Bratianu (Weitzer-János-ucca 2.
Mélyen leszállított árakon nagy választékot nyújtunk kosztüm és
kabátujdonságokban, bársonyok, selymek és mosóanyagokban. —
A hölgy- és férfiközönség kedvelt bevásárlási helye. 00 00 00

»REVÜ« uriszabóság

ARAD, Deák Ferenc-ucca 15. kapu alatt

A megszünt **Sámson Jakab-cég** szabá-
szának, **Csont Sándor** vezetésével készül-
nek a legújabb szabású ruhák. Pontos és szo-
lid kiszolgálás! Elsőrangú munka! Olcsó ár!

M
I
N
D
E
N

S
Z
A
K
Ü
Z
L
E
T
B
E
N

K
A
P
H
A
T
Ó

■ MINDEN SZAKÜZLETBEN KAPHATÓ

Gyári lerakat és vezérképeslet:

Hirschmann Károly

Arad, Str. Gheorghe Lazar No. 17.